

Introduktion till böckerna i bilden ”Andra böcker ...”

Klätterrelaterat i Föreningen Grävande Journalisters tidning **SCOOP** nr 3 2001:

- *Tät trafik på Everest* s 148 – 158, som är kap 10 i Jon Krakauers bok *Tunn luft*.

Ola Sandstig skrev två artiklar:

- *Everests värsta katastrof blev internationell bestseller* (s 143 – 147)
- *Osann Kropp på världens topp* (s 159 – 170)

Osann är en konsekvens av ett antal självmotsägelsesfulla dokumentationer.

Föreningen Grävande Journalisters tidning SCOOP nr 4 2001/1 2002 (”dubbelnr”)

Kropp var måttligt intresserad av att medverka, när Sandstig samlade material till SCOOP nr 3, men väldig mån om att få replikera, läsvärd den också.

I boken *Göran Kropp 8000+* tillätt Kropp/Lagerkrantz sig att ifrågasätta den döde Chamoux Benoits (som sannolikt klättrade Broad Peak på 16 timmar) prestation på ”gåberget” ShishaPangma och närmast raljerade vad gäller Lopsang Sherpas död. Utan mer medkänsla än med orden: ”*Fruktansvärda syner på väg mot toppen. Scott Fiscers (mitten) och Rob Halls (nederst) döda kroppar.*” blottas deras utsatthet av Kropp, som inte var där när de dog. Det skulle vara lika osmakligt av mig att här visa en bild på Kropps huvudskador efter att markfall på ”Air Guitar” i Vantage.

Tredje part misskrediteras/behandlas ofta nedlåtande. Jag ska ge ett exempel, där det naturligtvis är osäkert vem som började: *Sedan fanns sydafrikanerna. Expeditionen byggde ett staket, en liten stenmur runt sitt läger och blev som en slutna psykiatrisk avdelning som vi drastiskt formulerade det ...*

Den känslolösa exponeringen av Sandy Hill Pitmans förhållande med en 26-årig atlet och även av Anatoli Boukreevs normala start på ett parförhållande med Linda Wylie samt av andras tillkortakommande verkar skvallrigt. Är det amerikanska uttrycket ”to stand on someones shoulders” relevant?

Min bedömning är, att jag 1990 var så pass naiv, att Kropp i tiden på Muztagh Tower manipulerade bl.a. mig att tycka, att Reuterswärd och Kihlberg deltog kommersiellt i expeditionen på Everest 1990. Därefter var det lätt tycka, att de parasiterade på klättringen.

Boken vill inte namnge Kihlberg och Reuterswärd i samband med framställd kritik. En kritik som många av oss kände igen. Jag citerar boken: *En gång var jag på ett föredrag med två välkända svenska klättrare – som jag efter visst övervägande väljer att inte namnge. Grabbarna påstod ...* Likadant är det med följande stycke från boken: *I maj 1990 besteg en svensk expedition Mount Everest. Expeditionen använde nästan 400 bärare. Gruppens utrustning vägde fem ton och deltagarna gick upp på toppen med syrgas och lämnade tuber som skräp på berget. Jag var inte intresserad av sådan klättring ... Syrgasmasken är som en mur mellan människan och naturen.*

Tveklöst var expeditionen som bl.a. Gary Ball, Rob Hall, Mikael Reuterswärd och Oskar Kihlberg deltog i tungt utrustad.

Alla svenskar som deltagit i expeditioner till Everest efter dem, har haft nytta av lika stora installationer på berget.

Endast expeditionen 1991 etablerade självständigt sin egen linje.

Reuterswärd är hittills den enda svensken, som själv burit den syrgas han använt från sista lägret och till toppen, och detta utan sällskap sherpas. Kropp blev intresserad av att göra bottenprestation, när Renate "starlet girlfriend" Chlumska skulle till toppen 1999 - på "Yak Trail", i gammaldags expeditionsstil omgiven av andra expeditioner – bl.a. kommersiella, med personliga sherpas, syrgas, längs fasta rep uppsatta av andra och därtill på toppdagen i fotspåren av en grupp om tio personer (ledd av Pete Athans).

I ca 93 000 svenska exemplar av boken samt i några utländska upplagor vinglar Mike Trueman onykter runt. Det kostade en förlägger 40 000 £, när episoden blev tillgänglig på den amerikanska marknaden.

I senaste pocketversionen utgiven av "Bonnier fakta" kommer Hillary och Coffey fortfarande till Everest 1980. Det var en av många detaljer, som jag 1998 påtalade för Kropp, och i *Ultimate High* står rimligen, att de anlände till Everest hösten 1982.

Trots att det står i *Ultimate High* att Kropp var nr 4 på toppen av Muztagh Tower, och i de svenska versionerna att han var nr 10, så var han sannolikt nr 12. Jag tog upp något om mitt intryck av honom som klättrare 15 – 18 augusti 1990 i ett brev till honom 990317.

Som jag skrivit på ett annat ställe, är jag beredd att tro att den så kallade bil/bildstölden november 1996 var en fake för att komma runt bildbevisfrågan.

Hur som helst – om man som Kropp klättrar tillsammans med andra från läger 1, medvetet går upp till andras övergivna tält via *Yak Trail*, får frukosten i praktiken serverad, går i fotspår av minst 12 personer, möjligen till toppen, blir skyddad av Ang Rita på nervägen och anvisad plats i ett oöversiktligt syrgasförsedd tält (det sydafrikanska) och där bajsar i "sängen" – då är det enligt min kännedom den i bästa fall MEST OSJÄLVSTÄNDIGA syrgasfria bestigningen av Everest, För mig med stor insikt i klätterhistoria blir användandet av uttrycket "av egen kraft" i bokens TOPPLISTA eller "solo" på visitkort och i *Bergsport*. en informationsvöldtäkt på svensk klätterhistoria.

Och då sa jag till presidenten av Staffan Heimerson

Heimerson har som främsta källa haft Kropp. Hur skulle han annars kunnat publicera meningen "Utan hjälp av syrgas och Sherpas, de bergsvana tibetanerna, erövrade Kropp sedan toppen."?

7 berg 7 kontinenter 7 månader med Fredrik Sträng av Per Johnson

Handlar om Fredriks Strängs insteg i den avveckling av klättertekniska problem som möter besökarna till de mer frekventerade vägvalen/turistlederna runt om i världen, sedan de handikappanpassats med fasta rep och supportorganisationer (kommersiella agenter/organisationer/höghöjdsbärare).

Jag lyssnade till ett föredrag av Sträng i november 2007 och skrev veckan efter ett brev som går att ta del av på den här hemsidan..

Sträng verkar vara ovanligt okritisk till källmaterial, som exempel nämner jag Selebelo Selamolela som i boken är den första sydafrikanen på toppen av Everest. T.o.m. i *Bergsport* har Cathy O'Dowd nämnts, trots att hennes prestationer i perspektiv är

måttliga, när hon på "Yak Trail-lederna" *South Col* 1996 och *Nordryggen* 1999 som första kvinna nått toppen från två sidor av Everest.

Strängs förfarande gentemot Daniel Griffiths moraliskt berättigade Guinness World Record finner jag extremt osportligt/affärsmannamässigt svinaktigt.

Vi försökte få en recension in i *Bergsport* våren 2008. Jag förstår att det är svårt att hantera den omfattande klätterkulturfråga det rör sig om.

Skredfara av Markus Landrø

En bra bok att läsa hemma/ta med till en hytta. Bläddrade i den vårvintern 2008 och fick mer perspektiv samt uppfriskat de många tillfällen jag lyssnat på lavingenomgångar och de tillfällen, där jag fått tillfälle vara ute på "lavindagar" med instruktörer. För snabbtillgång på tur är Mårten Johanssons bok lämpligare ta med.

K2 på liv och död av Fredrik Sträng och Per Johnsson

Redan hösten 2008 skrev jag ett mail till Jappe Palsgård, i vilket jag bedömde att klättrarna lämnat läger 3 -4 och därifrån gått mot toppen under ökad lavinrisk. Boken fick jag läsa korrektur på. Även från den fick jag oväntade intryck, jag citerar: *När morgonen kommer är vi helt insnöade.*

Enligt vad jag har kunnat läsa mig till, drabbades inte klättrarna av snölaviner. Det finns alltid en risk, att fronten av en glaciär "kalvar". Med nysnö på plats ökar den risken, kanske bara marginellt. Dels p.g.a. den ökade tyngden. (Jag har på främst på Antarktis umgått med glaciologer några månader i fält och lyssnat mycket, och även genom ett antal Förbundskurser och Fjällklubbskurser fått återuppfriska/bygga på kunskapen). På toppdagen är det vindstilla och sol. På 8 400 meter är snön närmare solen, och där smälter det också trots den kyla som ökar med höjden.

Solen lämnar glaciärfronten ovan om Bottleneck ca kl 14.30 (tidpunkten då jag inväntat Daniel Bidner på traversen). Det smältvatten som runnit ner i glaciären under solens starkaste påverkningar, fryser och expanderar. Resultatet blir att fronten får en extra knuff framåt. Då och då överskrids massornas balanspunkt, och det rasar.

Vad jag kan bedöma var tidpunkten för raset som tog Rolf Baes liv ca kl 16.

Berg är farliga av många andra skäl. Världsklättrare som t.ex. Kurtyka och Loretan har vänt vid flera tillfällen, när väderleken gjort förhållande extra riskfyllda..

Jag skrev en recension till *Bergsport*. Den finns som fil..

Redaktören tyckte, att mitt "tyckande" om Kropp i sammanhanget var fel ta med. Därför finns en fil att tillgå därom. Jag finner att det är sakfrågor jag tar upp. Självfallet drar jag slutsatser som är obekväma för den allmänna uppfattningen.

Sträng har regisserat boken, och låtit bli ta upp de missuppfattningar i media augusti 2008, som antingen han eller hans mediakontakt släppt fram. En fil med text från *Café december 2008* finns att tillgå.